

В.М.ШЕЙКО, Н.М.КУШНАРЕНКО

ОРГАНІЗАЦІЯ та МЕТОДИКА

НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПІДРУЧНИК

Шосте видання

Знання

В.М.ШЕЙКО, Н.М.КУШНАРЕНКО

ОРГАНІЗАЦІЯ та МЕТОДИКА НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підручник

6-те видання, перероблене і доповнене

Допущено

*Міністерством культури і мистецтв України
для студентів вищих навчальних закладів*

Київ
ЗНАННЯ
2008

УДК 001.89(075.8)

ББК 72я73

Ш 39

Автори:

В.М. Шейко, ректор Харківської державної академії культури, завідувач кафедри культурології, професор, заслужений діяч мистецтв України, член-кореспондент Академії мистецтв України;

Н.М. Кушнарєнко, проректор Харківської державної академії культури, завідувач кафедри книгознавства і фондознавства, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України

*Допущено Міністерством культури і мистецтв України
(наказ №312 від 30 червня 1998 р.)*

Рецензенти:

М.В. Дяченко, доктор філософських наук, професор;

М.С. Слободяник, доктор історичних наук, професор

Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М.

Ш 39 Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. — 6-те вид., переробл. і доповн. — К.: Знання, 2008. — 310 с.
ISBN 978-966-346-463-3

Розглядається коло проблем, пов'язаних з організацією та методикою науково-дослідницької діяльності: вибір теми, визначення об'єкта і предмета, методології і методів дослідження, оформлення результатів наукових пошуків у вигляді рефератів, курсових, дипломних робіт, доповідей, статей, монографій, кандидатських і докторських дисертацій та авторефератів. Наведено основні вимоги Міністерства освіти і науки України до курсових, дипломних та магістерських робіт, а також вимоги ВАК України до дисертацій та авторефератів.

Для студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів наукових ступенів, викладачів. Підручник може бути використаний у системі підготовки та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів.

УДК 001.89(075.8)

ББК 72я73

© В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко, 1998

© В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко,
зі змінами, 2008

ISBN 978-966-346-463-3 © Видавництво "Знання", 2008

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ I. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	11
Глава 1. Наука як сфера людської діяльності	11
1.1. Поняття про науку	11
1.2. Наукова комунікація. Наукова школа	18
1.3. Науково-дослідницька діяльність студентів	24
1.4. Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів	29
1.4.1. Докторантура. Аспірантура	30
1.4.2. Здобувачі наукового ступеня, які працюють над дисертаціями поза докторантурою або аспірантурою	34
Глава 2. Психологія і технологія наукової творчості —	39
2.1. Організація творчої діяльності	39
2.2. Психологія наукової творчості	44
2.3. Робочий день науковця	44
2.4. Робоче місце науковця	46
2.5. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності	48
2.6. Ділове спілкування	49
2.7. Ділове листування	50
2.8. Ділова розмова по телефону	51
2.9. Особистий архів (бібліотека) здобувача	52
Розділ II. ЗАГАЛЬНА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ	54
Глава 3. Методологія та методи наукового дослідження	54
3.1. Методологія дослідження	56
3.2. Фундаментальна, або філософська, методологія	57
3.3. Загальнонаукова методологія	59
3.4. Конкретнонаукова методологія	73
3.5. Методи і техніка дослідження	74
3.6. Використовування методів наукового пізнання	76

3.6.1.	Методи, що застосовуються на емпіричному і теоретичному рівнях досліджень.....	80
3.6.2.	Методи теоретичних досліджень.....	82
3.7.	Застосування логічних законів і правил.....	83
Глава 4.	Організація і проведення соціологічних досліджень.....	90
4.1.	Етапи соціологічного дослідження.....	91
4.2.	Розробка програми дослідження.....	94
4.3.	Характеристика окремих видів досліджень.....	97
4.3.1.	Спостереження.....	97
4.3.2.	Опитування.....	99
4.3.3.	Експеримент.....	101
4.4.	Формування вибіркової сукупності.....	106
4.5.	Підготовка даних до обробки.....	111
4.6.	Методика обробки одержаної інформації.....	116
4.6.1.	Ручна обробка інформації.....	116,
4.6.2.	Введення інформації в ЕОМ та її обробка.....	118
4.7.	Аналіз та інтерпретація одержаних даних.....	123
4.8.	Форми звітності про соціологічне дослідження.....	124
Розділ III.	КУРСОВА, ДИПЛОМНА, МАГІСТЕРСЬКА РОБОТИ: НАПИСАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ, ЗАХИСТ.....	127
Глава 5.	Курсова, дипломна, магістерська роботи як кваліфікаційне дослідження.....	127
5.1.	Курсова (дипломна) робота: загальна характеристика.....	127
5.2.	Послідовність виконання курсової (дипломної) роботи.....	129
5.3.	Підготовчий етап роботи над курсовою (дипломною) роботою.....	131
5.4.	Робота над текстом курсової (дипломної) роботи.....	134
5.5.	Заключний етап роботи над курсовою (дипломною) роботою.....	137
5.6.	Підготовка до захисту та захист курсової (дипломної) роботи.....	143
5.7.	Керівництво курсовою (дипломною) роботою та її рецензування.....	146
5.8.	Магістерська дисертація як кваліфікаційне дослідження.....	148
Розділ IV.	КАНДИДАТСЬКА, ДОКТОРСЬКА ДИСЕРТАЦІЇ: НАПИСАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ, ЗАХИСТ.....	152

Глава 6. Підготовка до написання дисертації та накопичення наукової інформації	152
6.1. Дисертація: визначення поняття, основні види	152
6.2. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук: загальна характеристика	154
6.3. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук: загальна характеристика	156
6.4. Загальна схема наукового дослідження	158
6.5. Вибір і затвердження теми. Формулювання назви дисертації	159
6.6. Складання пояснювальної записки до вибору теми дисертації. Затвердження теми	163
6.7. Складання індивідуального і робочого планів	165
Глава 7. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації	168
7.1. Підсистема інформації про об'єкт дослідження	168
7.2. Пошук вторинної документної інформації з теми	170
7.3. Аналіз наукової літератури з теми	173
7.4. Отримання та аналіз первинної інформації	180
Глава 8. Вимоги до змісту і структури дисертації	183
8.1. Загальні вимоги до дисертації	183
8.2. Структура дисертації	183
8.3. Зміст	186
8.4. Вступ, його композиція	187
8.5. Актуальність дослідження	187
8.6. Мета і завдання дослідження	190
8.7. Об'єкт і предмет дослідження	191
8.8. Методи дослідження	193
8.9. Наукова новизна одержаних результатів	194
8.10. Практичне значення одержаних результатів	196
8.11. Особистий внесок здобувача	198
8.12. Апробація результатів дисертації	199
8.13. Публікації	199
8.14. Основна частина дисертації	199
8.15. Висновки	205
8.16. Додатки	206
8.17. Список використаних джерел	207
Глава 9. Оформлення дисертаційної праці	209
9.1. Мова і стиль дисертаційної праці	209
9.2. Загальні вимоги до оформлення дисертації	215
9.3. Нумерація	217
9.4. Подання текстового матеріалу	219

9.5. Ілюстрації.....	223
9.6. Таблиці.....	224
9.7. Формули.....	225
9.8. Посилання.....	226
9.9. Додатки.....	228
9.10. Список використаних джерел.....	229
Глава 10. Вимоги до автореферату дисертації.....	234
10.1. Загальні вимоги до автореферату.....	234
10.2. Структура автореферату.....	234
10.3. Анотація.....	240
10.4. Оформлення автореферату.....	241
10.5. Видання автореферату.....	242
10.6. Електронний варіант автореферату дисер- тації.....	244
Глава 11. Порядок захисту дисертації.....	245
11.1. Попередня експертиза дисертації (перед- захист).....	245
11.2. Подання дисертації для попереднього роз- гляду в спеціалізованій вченій раді.....	251
11.3. Друкування і розсилання автореферату.....	257
11.4. Підготовка здобувача до захисту дисертації.....	261
11.5. Процедура прилюдного захисту дисертації.....	263
11.6. Оформлення документів атестаційної справи.....	269
Розділ V. ПІДГОТОВКА ПУБЛІКАЦІЙ, РЕФЕРАТИВ, ДОПОВІДЕЙ.....	275
Глава 12. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями.....	275
12.1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.....	276
12.2. Мінімальна кількість та обсяг публікацій здобувача.....	279
12.3. Наукова монографія.....	285
12.4. Наукова стаття.....	288
12.5. Тези наукової доповіді (повідомлення).....	290
12.6. Методика підготовки та оформлення публі- кації.....	291
12.7. Техніка написання тексту.....	293
12.8. Реферат.....	299
12.9. Доповідь (повідомлення).....	301
Висновки.....	304
Література.....	306